

KONYA

HALKEVİ AYLIK KÜLTÜR DERGİSİ

YIL : VIII

ŞUBAT - MART 1944

SAYI: 64-65

KONYA VİLÂYETİ

Nüfusunun Statik Durumuna Ait Bazı Sayılar

MİTHAT ŞAKİR ALTAN

Konya'nın demografik bünyesi üzerinde bir inceleme yapmak ve bunu karşılaştırmalara dayandırmak elbette faydalı olur. Ancak bu, elde mevcut vasıtalarla nazaran yakın vesikalar üzerinde yapılabilir. Çünkü, imparatorluk devrinde teşkilât itibarile değişiklikler geçiren Konya vilâyetinin o zamana ait sâlnâmelerinde arzu edilen karşılaştırmaları sağlayacak etraflı istatistik bilgilere rastlanmamaktadır. Buna binaendir ki önemi üzerine dikkati çekmek istediğimiz bu konu için 1935 yılı umumî sayımının Konyaya ayrılan 37. ci fasikülüne ve bundan sonraki yayınlara baş vurmak zarurîdir.

Biz, burada buna dayanarak bazı sayılar vermek istiyoruz. Çünkü, bir çevrenin nüfus durumu ve bunun statik ve dinamik cepheleri üzerinde işlemek, o çevrenin meselelerini çözmeye yardımcı bir takım ölçüler vermesi itibarile faydalıdır.

Yazımızda vilâyetin nüfus dağılışı ile yakından ilgili olan coğrafi şartlara, daha önce (Konya'nın iktisadî bünyesine bir bakış) adlı etüdümüzde mümkün olduğu kadar araştırmalarda bulunulduğu için temas etmiyeceğiz (1).

Bugünkü Konya Vilâyeti, az çok gerçeğe yakın bir tahminle (48995) kare kilometredir. Bu yüz ölçümü, veren vilâyet toprakları üstünde nüfusun dağılışı 4 - 26 arasında değişmekte ve umumiyetle kilometre başına (12) kişi düşmektedir. Geniş topraklarına göre bu miktarın ifade eylediği şey vilâyetin bir çok yerlerinin boş ve işlenmemiş olduğudur. Konya vilâyetinin umumî nüfusu, 1935 de (569684) olarak tesbit edilmiştir.

Bunun (297551) i kadındır. Sayıda erkeklere nazaran görülen tehalüf, kadın nüfusu lehinedir. Ve bu tehalüf nisbeti (4,4) dır.

(1) Konya'nın iktisadî bünyesine bir bakış, Mithat Altan, İstanbul 1940

Vilâyetin kadın nüfusu hacmında görülen fazlalığın geçen harplerin erkek nüfusu hacmında bıraktığı boşluktan ileri geldiği düşünülebilirse de hesaba katılması gereken diğer âmillerin bundaki tesir derecelerini kestirecek, belirtecek henüz elde bir tetkik yoktur.

Vilâyet nüfusunun dil bakımından olan manzarasına gelince : Türkçe konuşanlar : (543057) diğer dillerle konuşanların sayısı (26627) dir.

Diğer dillere ait olan yekûnun içinde Kürtçe nisbeti (39,7) , Tatarca nisbeti (3,2) , Çerkesçe nisbeti (2,6) olarak görülüyor.

Yine aynı nüfusun yaş hadleri arasındaki değişiklikleri (0-95) arasındadır; ve (75 - 95) hadleri arasındaki sayısı kadınlar lehine olmak üzere (5458) dir. En çok kesafet, (0,24) ile (25 - 49) yaş hadleri arasında görülmektedir ki bu miktar, vilâyet nüfusunun çoğunluğunu teşkil eylemekte; ve (501456) sayısını vermektedir.

Yaşı belirsiz kalanların bu tablodaki miktarı [402] dir. Bunun daha ziyade sayım sırasında tesbit edilememiş olmasından ileri geldiği sanılır.

Vilâyetin umumî nüfusu içinde okuma yazma bilenlerin nisbeti (141,1) , yalnız okumak bilenlerin nisbeti (1,6) , okuma yazma bilmiyenlerin nisbeti de (857,3) dür.

Sağlamlar nisbeti (97,9) , sakatlar nisbeti (2,1) dir.

Medenî hal itibarile manzara : Nüfusun (52,4) nisbetini bekârlar ve (40,0) nı evliler teşkil eylemektedir.

Bu nisbetlere göre vilâyet nüfusunun medenî hal bakımından yarıya yakın miktarının evli olduğu görülüyor. Diğer cihetten dulların (7,2) ve boşanmışların da (0,3) nisbetinde olduğu göze çarpıyor. Bütün bu nisbetlerin ifadesinden vilâyet halkı arasında evlilik ve âile esasının kuvveti anlaşılmaktadır.

Çoğunluğu rençber olan nüfusun kesafeti köylerde dir. Şehirlerde oturanların sayısı, (114045) dir.

Kısaca gözden geçirilen şu sayı ve nisbetler vilâyet nüfusunun statik bakımdan, oturduğu toprak şartlarına uygun ziraî ve âile esasına dayanan bir cemaat muhiti karakterini, bünye ve teşekkül cihetinden de sağlamlığını belirtmekte; ve Konyanın hususiliği üzerinde yapılacak işleme ve araştırmalarda sayıya dayanan esaslı fikirler vermektedir.